

Velkommen til økologien

Vi har her samlet nogle vigtige tips og erfaringer om forskellige produktionsformer i økologien. Vi håber, at materialet vil støtte dig i din nye produktion. Her finder du faktaark med nyttig viden om de forskellige produktionsformer og emner, der er vigtige for økologer. Det bedste råd, vi kan give dig for at få succes som økolog, er dog at bruge den lokale økologirådgivning og de mange gode erfa-grupper, som findes overalt i landet. Her kommer en lille introduktion til økologien med gode tips til, hvor du kan finde mere viden.

Foto: Linda Duve

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

MARTS 2024

Foto: Tomas Fibiger Nørfelt

GRUNDLAGET FOR ØKOLOGISK PRODUKTION

Som ny økolog er der megen ny viden at holde styr på; de økologiske regler og de økologiske principper, men hvad er egentlig sammenhængen? Økologireglerne er dem, du som økolog skal producere efter og overholde for at bevare din økologiske status. De økologiske principper, kan betragtes som værdifundamentet – et kompas – som sætter retning for den økologiske produktion. Det vil sige, at de økologiske principper betragtes som vores økologiske målsætninger, som nye tiltag og arbejdsgange holdes op i mod, så vi sikrer, at vi passer på jord, dyr og mennesker.

Som økologisk landmand dyrker man sin jord og passer sine dyr efter de økologiske regler samtidig med, at man holder sig de økologiske principper for øje. Derfor finder du i dette materiale gode råd til bl.a. håndtering af næringsstoffer, sædskifte og forebyggende indsatser i marken mod ukrudt og sygdomme samt viden om, hvordan vi i økologisk landbrug kan sikre god dyrevelfærd og drive landbrug med fokus på klima og bæredygtighed.

ØKOLOGIENS PRINCIPPER

Økologisk landbrug verden over er funderet på nedenstående fire principper, som er formuleret af den internationale organisation for økologisk jordbrug IFOAM.

Sundhedsprincippet

Økologisk jordbrug bør opretholde og forbedre jordens, planternes, dyrenes, menneskenes og planetens sundhed som en udelelig enhed.

Retfærdighedsprincippet

Økologisk jordbrug bør bygge på forhold, der sik-

rer retfærdighed med hensyn til det fælles miljø og livsmuligheder.

Kredsløbsprincippet

Økologisk jordbrug bør bygge på levende økologiske systemer og kredsløb og bør samarbejde med, efterligne og hjælpe med at bevare dem.

Forsigtighedsprincippet

Økologisk jordbrug bør drives på en forsigtig og ansvarlig måde for at beskytte nuværende og fremtidige generationers sundhed og trivsel og tage vare på miljøet.

Læs om [de fire økologiske principper på icoel.dk](https://icoel.dk).

EU'S ØKOLOGIFORORDNING

Økologisk produktion er et samlet system for landbrugsdrift og fødevarerproduktion, der kombinerer bedste praksis mht.:

- miljø- og klimaområdet
- høj grad af biodiversitet
- bevarelse af naturressourcer
- høje dyrevelfærdsstandarder
- høje produktionsstandarder

Det er i overensstemmelse med, at stadig flere forbrugere efterspørger produkter, der produceres ved hjælp af naturlige stoffer og processer. Økologisk produktion spiller derfor en dobbelt rolle i samfundet, hvor det:

- forsyner et specifikt marked, der imødekommer forbrugernes efterspørgsel efter økologiske produkter
- leverer offentligt tilgængelige goder, der bidrager til beskyttelsen af miljøet og dyrs velfærd samt landdistriktsudvikling

(Kilde: EU-kommissionen)

Hvad er økologisk produktion?

Økologisk produktion er mere end en konceptproduktion. Det er en driftsform med fokus på bæredygtighed, miljøhensyn og god dyrevelfærd og derfor er økologisektoren i konstant udvikling. Politisk og fagligt arbejder vi på højtryk for at finde løsninger på de udfordringer, sektoren står overfor, så vi også i fremtiden kan leve op til samfundets og forbrugernes forventninger til en bæredygtig økologisk produktion. Det handler f.eks. om 100 pct. økologisk fodring, brug af 100 pct. økologiske frø/udsæd, reduceret klimagasudledning, øget dyrevelfærd og systemudvikling generelt. Som producent er det vigtigt at have lyst til at tage disse faglige udfordringer op.

ØKOLOGIREGLER

Økologisk landbrug bliver kontrolleret efter de økologiske regler. Vi er i Danmark så privilegerede, at vi har en gratis økologikontrol, som drives af staten. Der kontrolleres efter EU's økologiregler. Inden for driftsgrenene kvæg og gris er vi i Danmark lidt foran og har formuleret nogle ekstra supplerende regler til økologisk produktion, som er skarpere end EU's økologiregler. Reglerne er beskrevet i det, vi kalder Brancheanbefalingerne. En række mejerier og slagterier har tilsluttet sig anbefalingerne. Er du leverandør til en virksomhed, der har tilsluttet sig en brancheanbefaling, skal du følge de supplerende regler. Tal med din afsætningsvirksomhed om, hvilke anbefalinger, du skal efterleve.

På Landbrugsstyrelsens hjemmeside www.lbst.dk kan du finde "[Vejledning om økologisk](#)

[jordbrugsproduktion](#)". Den beskriver de regler, der gælder for økologisk produktion på jordbrugsbedrifter. Endvidere finder du her en række skemaer, der bruges til ansøgning/indberetning vedr. økologikontrol. Økologireglerne indeholder "positivlister" for input og teknologier. Hvis et fodermiddel eller gødningsstof ikke er med på positivlisten, er det ikke tilladt at bruge i økologien. Forarbejdning, mærkning og handel med økologiske fødevarer administreres af Fødevarerstyrelsen med hjemmel i Økologiforordningen og bekendtgørelsen om økologiske fødevarer og økologisk akvakultur m.v., som er grundlag for kontrollen i Danmark.

BRUG ØKOLOGIRÅDGIVNINGEN

Har du brug for at få god og faglig sparring, så tag fat i en af de lokale rådgivere. Du finder en liste over rådgivningsvirksomheder, der tilbyder rådgivning til økologisk landbrug på Landbrugsinfo.dk. Økologikonsulenterne har også overblik over alt det administrative, der følger med en økologisk certificering, så de kan hjælpe med skemaer, ansøgninger og indberetninger om økologi og tilskud.

Al erfaring viser, at det er utroligt værdifuldt at møde kollegaer, hvor fælles udfordringer og iagttagelser kan drøftes. Udover individuel rådgivning tilbyder økologirådgivere under DLBR også erfaringsgrupper, ligesom de arrangerer temadage og ekskursioner. "Rådgivningen kan hjælpe dig med at løfte din indtjening" Citat: Hans Erik Jørgensen, formand for Økologisektionen.

Foto: Camilla Kramer

Foto: Tomas Brødsgaard
Fibiger Nørfelt

Økologikontrol - husk at få udfyldt papirerne!

Der er papirarbejde, når man er økolog. Men det er også din garanti for, at vi bevarer troværdigheden om økologien.

Alle økologiske bedrifter får mindst ét årligt besøg fra Landbrugsstyrelsen, som kontrollerer, at økologireglerne er overholdt. Kontrollen er en garanti for, at produktionen overholder økologireglerne og at du som økolog kan dit håndværk.

Danske økologer er generelt gode til at efterleve reglerne. Langt størstedelen af de overtrædelser Landbrugsstyrelsens kontrollører finder hos de økologiske landmænd er af administrativ karakter. Det drejer sig især om manglende eller mangelfuld

indberetning, manglende bilag og regnskab.

Økologikontrollen bliver for det meste anmeldt i forvejen. En lille del af de årlige kontrolbesøg og de supplerende kontroller (stikprøver/risikobaserede) er uanmeldte – så vær altid klar til kontrol. Landbrugsstyrelsen kontrollerer også, at landmænd, der producerer efter Branchebefalingerne for enten kvæg eller svin, overholder anbefalingerne. Det sker ved stikprøvekontroller. Virksomheder, der forsyner økologiske landmænd med foder, gødning, frø/udsæd m.v., er også økologisk certificerede af Landbrugsstyrelsen og bliver kontrolleret.

Indberetning i Fællesskemaet og Økologiskemaet

Alle økologiske jordbrugsbedrifter skal hvert år indberette mark- og husdyr-

oplysninger i økologiskemaet, samt en række andre forhold på din økologiske bedrift. Du skal lave den årlige indberetning, også selvom du ikke har marker eller skal søge om tilskud. Sker der væsentlige ændringer i din produktion, skal du huske at indberette dem løbende, så oplysningerne altid er opdateret. Du søger om tilskud til din økologiske produktion hvert år i Fællesskemaet.

Husk at føre logbog

For at sikre fuld sporbarhed, skal du desuden løbende dokumentere din bedrifts aktiviteter ved at føre et regnskab over alle ind- og udgående produkter. Det gælder også, selvom der ikke sker betaling for produktet. Det skal til enhver tid være muligt for Landbrugsstyrelsen at kontrollere regnskabet.

